

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

18 Rhagfyr 2023

Annwyl Rebecca,

Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru): Cyfarfod y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad,
11 Rhagfyr 2023

Diolch am ddod i'n cyfarfod ar 11 Rhagfyr i drafod Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru). Dywedais y byddwn yn ysgrifennu atoch gyda chwestiynau nad oeddem, oherwydd cyfyngiadau amser, wedi gallu gofyn i chi yn ystod y cyfarfod. Mae'r cwestiynau hyn i'w gweld yn yr Atodiad.

Gwnaethoch hefyd gytuno i roi mwy o fanylion inni am yr ystyriaeth yr ydych wedi'i rhoi i hawliau dynol wrth baratoi'r Bil, yn enwedig mewn perthynas ag adrannau 6 a 12 (gweler paragraff 10 o'r trawsgrifiad). Yn ogystal, gwnaethoch gytuno i ddarparu'r asesiad sy'n eich arwain at y casgliad nad yw'r pwerau eilaidd yr ydych yn eu ceisio yn y Bil hwn yn mynd yn sylweddol bellach na'r pwerau sydd ar gael ar hyn o bryd i Weinidogion y DU (gweler paragraff 75 o'r trawsgrifiad).

Byddwn yn ddiolchgar o gael ymateb i'n cwestiynau a'r wybodaeth ychwanegol erbyn dydd lau 18 Ionawr 2024.

Yn gywir,

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies
Cadeirydd

ATODIAD

Cyffredinol

Cwestiwn 1 - Wrth edrych yn ôl, ydych chi'n credu y byddai hi wedi bod yn well i Lywodraeth Cymru gyflwyno'r Bil yn gynharach er mwyn ymgorffori'r newidiadau a wnaed mewn perthynas â Chymru gan *Ddeddf Ardrethi Annomestig 2023* yn hytrach na dibynnu ar Lywodraeth y DU a Bil y DU a'r broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol canlyniadol?

Cwestiwn 2 - A oes gennych chi unrhyw bryderon ynghylch hygyrchedd y gyfraith ar ardrethi annomestig o ganlyniad i ddatblygu'r Bil hwn a hefyd gweithio ar yr un pryd â Llywodraeth y DU ar Ddeddf 2023?

Cwestiwn 3 - Yn y Memorandwm Esboniadol rydych yn nodi bod y ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol ar gyllid llywodraeth leol yn cyfyngu ar allu'r Llywodraeth i wneud addasiadau amserol ar gyfer aelwydydd, trethdalwyr a busnesau. A allech chi egluro pa gyfyngiadau yr oeddech yn cyfeirio atynt?

Cwestiwn 4 - **a)** Yn y Memorandwm Esboniadol, wrth drafod a allai darpariaethau sylweddol fod wedi'u nodi'n briodol ar wyneb y Bil, daethoch i'r casgliad "er y gallai manylion gael ei hoptimeiddio ar gyfer yr amgylchiadau cyfredol – eu bod yn annhebygol o sefyll prawf amser". Pa ddarpariaethau yr ydych yn cyfeirio atynt? **b)** Pam na fyddai hi wedi bod yn gynnis gwell i gynnis deddfwriaeth sylfaenol i ymdrin â'r amgylchiadau presennol ac yna cyflwyno bil arall yn y dyfodol pan y bydd angen newid pellach wedi'i nodi?

Cwestiwn 5 - Mae'r Memorandwm Esboniadol yn cyfeirio at y cynigion yn y Bil sy'n rhoi cyfle i "graffu'n fanylach ar ddeddfwriaeth yng Nghymru". A allech chi egluro pam eich bod chi'n meddwl bod hynny'n wir a pham na fyddai'n fwy priodol disodli Bil y DU â Bil Llywodraeth Cymru?

Cwestiwn 6 - Rydych chi wedi datgan, ers 2011, fod angen i Lywodraeth Cymru ddefnyddio Biliau Llywodraeth y DU o leiaf 13 gwaith i gyflawni newidiadau angenrheidiol i'n systemau ardrethi annomestig a'r dreth gyngor. **a)** A allech chi egluro pa newidiadau yr oeddech yn cyfeirio atynt? **b)** Beth oedd y rhesymau pam na wnaeth y Llywodraeth achub ar y cyfle i gynnis deddfwriaeth sylfaenol yn y Senedd ar bob un o'r achlysuron hynny?

Cwestiwn 7 - Mewn tystiolaeth ysgrifenedig i'r Pwyllgor Cyllid, yn ystod ei waith ar Fil Deddfau Trethi Cymru etc. (Pŵer i Addasu) (cyn iddo ddod yn Fil 2022), dywedodd Syr Paul Silk mai gwaith y ddeddfwriaethol yw sicrhau bod gwiriadau priodol yn cael eu cadw ac nad yw'n ildio ei rôl deddfwriaethol ("it is the job of the legislature to ensure that appropriate checks are kept in place and that it does not surrender its legislative role"). Pam eich bod chi'n credu nad yw'r Senedd mewn perygl o wneud hynny yn y maes hwn o drethiant Cymreig os caiff y Bil hwn ei ddeddfu ar ei ffurf bresennol?

Cwestiwn 8 - Pam na fyddai hi'n fwy priodol i benderfyniadau sylweddol ynghylch atebolrwydd am drethi lleol aros gyda'r Senedd a bod yn destun craffu manwl?

Ardrethi Annomestig

Cwestiwn 9 - Yn y Datganiad o Fwriad Polisi ar gyfer y pwerau i roi, amrywio neu dynnu rhyddhad ardrethi annomestig yn ôl, rydych yn nodi bod pwerau presennol Gweinidogion Cymru yn anghyson â darpariaethau a gymerir ym Miliâu Senedd y DU ar sawl achlysur i alluogi rhyddhad ardrethi newydd yng Nghymru. **a)** Pam eich bod chi'n credu mai'r ffordd i ddatrys hyn yw mwy o bwerau gwneud rheoliadau Harri VIII i'r Llywodraeth? **b)** Pam nad yw'n ateb gwell i'r Senedd graffu ar ddeddfwriaeth sylfaenol a'i phasio, ac y gellid cyflymu'r broses lle bo angen?

Cwestiwn 10 - Mewn perthynas â rhyddhad ar gyfer eiddo a feddiennir, mae adran 5(2) o'r Bil yn mewnosod pŵer newydd ym mharagraff 9A o Atodlen 4ZA i *Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988* i Weinidogion Cymru newid y rheolau ym mharagraff 9 o'r Atodlen pan fo mwy nag un rhyddhad yn gymwys. Nid ydym yn credu bod y pŵer yn cyfeirio at Ran 3A newydd o'r Atodlen a fewnosodwyd gan adran 5(2). A ydych yn fodlon bod drafftio adran 5(2) yn cyflawni ei fwriad? Os na, ydych chi'n credu bod oes angen gwelliant i'r Bil?

Cwestiwn 11 - Mae'n ymddangos bod y Datganiad o Fwriad Polisi yn cyfiawnhau cymryd pwerau i roi, amrywio a thynnu'n ôl esemptiadau ardrethi annomestig ar sail darparu cysondeb rhwng pwerau Llywodraeth Cymru yn y maes hwn a'r pwerau arfaethedig newydd ar gyfer rhyddhad **a)** Pam eich bod chi'n ystyried hyn yn sail briodol ar gyfer cymryd pwerau Harri VIII eang i bennu esemptiadau treth? **b)** Pa esemptiadau posibl sydd wedi'u nodi a fyddai'n cyfiawnhau cymryd y pŵer hwn?

Cwestiwn 12 - Mae'r Bil yn cynnig pŵer i ganiatáu i Weinidogion Cymru bennu lluosyddion gwahaniaethol ar gyfer gwahanol ddisgrifiadau o eiddo. Fodd bynnag, mae'r Datganiad o Fwriad Polisi yn nodi "ni fwriedir defnyddio'r pŵer hwn ar hyn o bryd". Sut ydych chi'n cyfiawnhau cymryd y pŵer hwn os nad oes gennych unrhyw gynlluniau i'w ddefnyddio?

Cwestiwn 13 - Mae Rhan 3A o *Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016* yn nodi'r rheol yn erbyn osgoi trethi gyffredinol ar gyfer trethi datganoledig. Ydych chi'n credu y byddai'n well dilyn yr enghraifft honno yn y Bil hwn a phennu egwyddorion cyffredinol mewn deddfwriaeth sylfaenol ar gyfer penderfynu a yw trefniadau ardrethu annomestig yn artiffisial?

Cwestiwn 14 - Pam eich bod chi'n ystyried ei bod hi'n briodol i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a allai gyfyngu ar weithgarwch osgoi y gall eraill deimlo ei fod yn briodol, a hynny heb i'r Senedd graffu'n llawn, fel y byddai'n digwydd pe bai cynigion o'r fath yn cael eu cynnwys mewn Bil gerbron y Senedd?

Cwestiwn 15 - Pa gyfyngiadau sydd ar y pŵer i bennu trefniadau artiffisial a gynigir yn adran 13 o'r Bil a fyddai'n diogelu trethdalwyr sy'n ymwneud â chynllunio treth yn gyfreithlon?

Cwestiwn 16 - Pam eich bod chi'n cynnig lefelau dirwyon uchaf yn y Bil ar gyfer cosbau ariannol ynghylch osgoi trethi artiffisial tra'n cynnig pwerau Harri VIII ar yr un pryd i gynyddu'r lefelau hynny, a sut fydddech chi'n ymateb i'r awgrym y gallai pennu lefelau uchaf yn y modd hwn gael ei ystyried yn gamarweiniol?

Cwestiwn 17 - Pa ddarpariaethau y bydddech yn disgwyl eu gwneud mewn rheoliadau mewn perthynas â chasglu a gorfodi cosbau, a pham nad yw'r darpariaethau hynny wedi'u nodi ar wyneb y Bil?

Y Dreth Gyngor

Cwestiwn 18 - Rydych chi'n cyfeirio at y pŵer yn adran 17 yn cael ei ddefnyddio i newid labelu unrhyw strwythur bandiau. A yw hyn yn cyfeirio at y pwerau presennol yn *Neddf Ardrethi Annomestig 1992* sy'n cael eu hailddatgan gan adran 17 o'r Bil hwn?

Cwestiwn 19 - A ellid defnyddio'r pwerau yn y Bil i ddileu'r disgownt person sengl yn llwyr, neu ofyn am brawf modd?

Cwestiwn 20 - Mae'r Datganiad o Fwriad Polisi yn cyfeirio at y Bil yn galluogi newidiadau yn ystod y flwyddyn i gynlluniau gostyngiadau'r dreth gyngor. Sut y byddai'r pŵer i wneud cynllun cenedlaethol yn mynd i'r afael â chyfyngiadau ar wneud newidiadau yn ystod y flwyddyn na allai'r pŵer i'w gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud eu cynlluniau eu hunain wneud?

Darpariaethau Cyffredinol

Cwestiwn 21 - Mae adran 14 o'r Bil yn ailddatgan darpariaethau yn *Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988* ynghylch pwerau Gweinidogion Cymru i wneud gorchmynion a rheoliadau. A yw pob un o'r pwerau yn ddarostyngedig i'r un weithdrefn graffu gan y Senedd ag y maent ar hyn o bryd?

Cydsyniad y Brenin

Cwestiwn 22 – Dywedwyd wrthym y gofynnir am gydsyniad Ei Fawrhydi'r Brenin mewn perthynas â darpariaethau ardrethi annomestig yn ymwneud ag adran 5, adran 7, adran 10, adran 12 ac adran 13, ac "yn unol â phrosesau arferol", y gofynnir am y cydsyniad hwn ar ddiwedd Cyfnod 2. A yw'n arferol i drafodaethau rhagarweiniol gael eu cynnal gyda swyddfa Ei Fawrhydi'r Brenin ar faterion o'r fath?

Dod i rym

Cwestiwn 23 - A ddylai'r Bil gael ei basio a'i ddeddfu, pryd ydych chi'n gweld y bydd holl ddarpariaethau'r Bil a'r is-ddeddfwriaeth sy'n cyd-fynd â'r Bil mewn grym yn llawn?

Cydgrynhoi yn y dyfodol

Cwestiwn 24 - Mae'r Memorandwm Esboniadol yn cynnwys Atodlen Keeling arwyddocaol. A roddwyd ystyriaeth i'r posibilwydd o gydgyrnhoi deddfwriaeth treth leol Cymru, neu'n gyffredinol i wneud y maes hwn o'r gyfraith yn fwy hygyrch?